

NEMZETI ÉS ETNIKAI KISEBBSÉGI HIVATAL

ÉSZREVÉTELEK

Ikt. szám: 54/ /2005.

Tárgy: ET Kisebbségvédelmi Keretegyezménye Tanácsadó Bizottsága Magyarországról szóló második véleményéhez kapcsolódó észrevételek

Az Európa Tanács Kisebbségvédelmi Keretegyezménye (a továbbiakban: Keretegyezmény) magyarországi végrehajtásáról szóló, a magyar Kormány által a 1010/2004.(II.26.) számú határozatával elfogadott második ország-jelentést (a továbbiakban ország-jelentés) értékelő, az ET tárgyban kijelölt Tanácsadó Bizottsága (a továbbiakban: Tanácsadó Bizottság) által 2004. december 9-én véglegesített véleményével (a továbbiakban: Vélemény) kapcsolatban az alábbi észrevételeket tesszük.

(1) Mindenek előtt rögzíteni kívánjuk, hogy a Magyar Köztársaság feladatának tekinti az ország területén élő kisebbségek sajátos kulturális értékeinek, nyelvének megőrzését és fejlesztését. Ennek érdekében megfelelő törvényi keretek, és azok megvalósításához szükséges költségvetési források megteremtésére törekszik. Magyarország a kisebbségeivel együtt, a közösen teremtett értékeket felmutatva válhatott 2004. május 1-től az Európai Unió teljes jogú tagjává. Örömkre szolgál, hogy az utóbbi másfél évtized magyar kisebbségpolitikája kedvező nemzetközi értékelést kapott. Üdvözljük, hogy a Tanácsadó Bizottság véleménye összességében e pozitív jelzést igazolja vissza.

(2) Az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. sz. törvényben foglaltak hatékony végrehajtásának figyelemmel kísérése érdekében, a Kormány a 362/2004. (XII. 26.) sz. rendelete alapján, 2005. január 1-én megkezdte munkáját az országos hatáskörű közigazgatási szervként működő Egyenlő Bánásmód Hatóság. Jelenleg folyik az Egyenlő Bánásmód Hatóság Tanácsadó Testületének megalakítása, mely testület 6 tagja a civil szervezetek ajánlásai alapján kap mandátumot.

(3) Az Országgyűlésben napirendre került a nemzeti és etnikai kisebbségek jogairól szóló 1993. évi LXXVII. törvény módosítása. A módosítás célja a Tanácsadó Bizottság által is megfogalmazott problémák rendezése, így különösen a kisebbségi önkormányzatok választására vonatkozó szabályok pontosítása, a kisebbségek kulturális autonómiája működési és pénzügyi feltételeinek megteremtése. A kisebbségek parlamenti képviseletének kérdése a nevezett törvény elfogadásával összhangban kerülhet megoldásra.

(4) A Központi Statisztikai Hivatal folyamatosan jelenteti meg a kisebbségek számarányairól széleskörű adatokat szolgáltató 2001. évi általános népszámlálás részletes eredményeit feldolgozó szakmai kiadványokat. Az önálló kötetekben kiadásra kerülő munkák a legkülönbözőbb szempontok szerint feldolgozott adatokat tartalmaznak. Így rendelkezésre állnak – többek között - a kisebbségek nemek és területi megoszlása szerinti adatsorok csakúgy, mint az érintettek korösszetételére (korfa), iskolai végzettségére, családi állapotára, képzettségére, foglalkoztatására stb. vonatkozó adatok.

A Magyar Tudománya Akadémia Etnikai-nemzeti Kisebbségkutató Intézete, a Nemzeti és Etnikai Kisebbségi Hivatal (a továbbiakban NEKH) által is támogatott, kiemelt program keretében készít tanulmányokat a kisebbségek demográfiai helyzetéről, az e területet érintő számadatok minél szélesebb körű feldolgozása, megismerése érdekében.

A Tanácsadó Bizottságnak a Keretegyezmény végrehajtásának monitorozása érdekében szorgalmazott, az orvosi ellátást is érintő adatgyűjtés módszerére tett javaslatával összhangban, az Egészségügyi Minisztérium 2005-ben kutatást kezdeményezett a kirekesztett csoportok alapvető egészségügyi ellátáshoz való hozzáférését gátló tényezők feltárása érdekében.

(5) A Véleményben említett sterilizációs ügyekkel kapcsolatosan, a konkrét intézkedések megtételéhez célszerű lenne pontosítani az erre vonatkozó ajánlást.

(6) A lakásügyben előforduló szegregációs gyakorlattal történő szembeszállás érdekében az Ifjúsági, Családügyi, Szociális és Esélyegyenlőségi Minisztérium (a továbbiakban ICSSZEM) beindította a roma telepeken élők lakhatási és szociális integrációját célzó modell-programot.

(7) A Véleményben megfogalmazottakkal egyező álláspontunk szerint is sürgető feladat a romákkal szembeni előítéletek enyhítése, megszüntetése. E célt szolgálja többek között az „Összetartó Társadalom megteremtéséért” c. projektünk is, melyet az ICSSZEM irányítása mellett valósítunk meg.

(8) A kisebbségek médiajogai érvényesülése érdekében tett intézkedések között kiemeljük, hogy a Magyar Televízió elnöke 2004. szeptemberében esélyegyenlőségi ombudsmant nevezett ki. A közszolgálati televízióban Demokrácia Csatorna indul, így a közösségi kábelcsatornán a jelenleginél jobb adásidőben kerülhetnek sugárzásra a nemzetiségi műsorok.

(9) A Belügyminisztérium és a NEKH az ország valamennyi kisebbségek által lakott településének polgármesteri hivatala részére ingyenesen eljuttatta a kisebbségek utóneveit tartalmazó kiadványokat.

(10) A roma tanulók iskolai szegregációját érintő megállapításokkal kapcsolatban fel kívánjuk hívni a figyelmet arra, hogy különbséget kell tenni a szegregált, diszkriminatívan elkülönített oktatás, valamint a roma tanulók felzárkóztatását megcélzó, esélyegyenlőségüket növelő nevelési, oktatási és szabadidős programok között. Fontosnak tartjuk, hogy ezen esélyteremtő-felzárkóztató programok köre ne szűküljön a diszkrimináció ellen folytatott küzdelem során. A gyermekjóléti szolgáltatás a helyi közoktatással együttműködve több ilyen programban vállal szerepet, ezek a programok a preventív célú gyermekvédelem részei.

A gyermekjóléti szolgáltatóktól érkező tapasztalatok számunkra is azt mutatják, hogy sérülhet a szociálisan leszakadt, hátrányokkal küzdő családokból érkező gyermekek szabad iskolaválasztáshoz való joga. Fontosnak tartjuk, hogy minden ilyen esetben szakértői állásfoglalás döntsön a kis létszámú, vagy speciális osztályok működtetéséről, a szakértői vélemény helytállóságát pedig ellenőrizni szükséges. Ugyanakkor nem érthetünk egyet a Tanácsadó Bizottság azon véleményével, hogy „a helyi gyermekvédelem összejátszik” a hatóságokkal e téren.

(11) A kisebbségi oktatás helyzetének értékelésekor fontosnak tartjuk kiemelni, hogy a magyar állam a Tanácsadó Bizottság által is sürgetett kétnyelvű oktatás elterjesztését és az anyanyelvű kisebbségi iskolák bővítését szorgalmazza. Az ilyen típusú oktatást vállaló intézmények az általános programot megvalósító intézménynél magasabb költségvetési támogatást (az alapösszeg 170%-a) kapnak. Rögzíteni szükséges, hogy az ország-jelentés beterjesztése óta újabb két kisebbségi iskola vezette be a kétnyelvű (horvát és magyar) oktatást, a Magyarországi Németek Országos Önkormányzata három oktatási intézmény működtetését vette át, az Országos Szlovák Önkormányzat pedig egy új iskolacentrum önálló irányítását vállalta fel.

Az oktatási szaktárca 2004-ben célpályázat keretében forrásokat biztosított a közismereti tantárgyakat kisebbségi nyelven oktató pedagógusok szaknyelvi továbbképzéséhez.

(12) A Magyarország és Szerbia-Montenegró között létrejött kisebbségvédelmi egyezményben foglaltaknak megfelelően, 2004. decemberében megkezdte munkáját az a kisebbségi vegyes bizottság, melynek tagjai között ott vannak a két országban élő szerb, illetve magyar kisebbség legitim képviselői.

(13) Továbbra is nyitottak vagyunk az Európa Tanáccsal való együttműködésre. Támogatjuk, hogy a Keretegyezményben foglaltak végrehajtását szolgáló monitorozás minél szélesebb körben, a Tanácsadó Bizottság javaslatával egyezően, a regionális és helyi közösségek legitim képviselőinek bevonásával történjen.

Budapest, 2005. április 4.

Készítette: Fretyán István
főosztályvezető

Jóváhagyta: Heizer Antal
elnök